

LAKIALOITE 87/2012 vp

Laki raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

Raskauden keskeyttäminen on toimenpiteillä käynnistetty raskauden päätyminen, joka ei ole synnytys, joka johtaa yhden tai useamman sikiön kuolemaan ja jossa sikiön ei tiedetä kuolleen kohtuun ennen keskeyttämistoimenpidettä. Raskauden keskeyttämisä tehdään Suomessa vuosittain noin 10 500. Sen jälkeen, kun laki raskauden keskeyttämisestä (239/1970) astui voimaan, on keskeyttämisä tehty yhteensä yli puoli miljoonaa.

Myöhäisin raskauden keskeyttämisen viikkoraja on 24 ($\leq 24 + 0$ rvk), mutta 22. raskausviikon jälkeen spontaanisti syntyneitä elvytetään. Tämä myöhäinen viikkoraja määriteltiin vuonna 1986 voimaan tulleen aborttilakiin tehdyn lisäyksen perusteella (5 a §). Lisäys mahdollistaa raskauden keskeyttämisen alkaen viikosta 21 aina 24. raskausviikon loppuun asti, mikäli sikiödiagnostisin menetelmin todetaan sikiön vaikea sairaus tai ruumiinvamma.

Osa terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä ei oman vakaumuksensa vuoksi haluaisi tehdä lainkaan raskauden keskeyttämisä. Nykyisen lainsäädännön puitteissa heillä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta kieltäytyä toimenpiteestä. Laissa raskauden keskeyttämisestä (6 §) todetaan, että lausunnonantaja- tai suorittajalääkärillä ei ole oikeutta perusteettomasti kieltäytyä ottamasta keskeyttämispyyntöä tutkittavakseen. Harvinaisissa tapauksissa raskauden keskeyttämistoimenpiteen aloittamisesta huolimatta myöhäisimmillä viikoilla abortoidut sikiöt saattavat syntyä elävinä, mikä on keskeytystoimenpidettä

suorittavalle työntekijälle traumaattinen kokemus. Koska raskauden keskeyttäminen ei ole synnytys, elävänä syntynyttä sikiötä ei elvytetä.

Perustuslain 2 luvun 11 :n mukaan jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Omantunnonvapaus ei kuitenkaan toteudu terveydenhuollon työntekijöiden kohdalla ilman lakimuutosta. Lakialoitteessa käytetty ilmaisu "vakaumukseen perustuvat omantunnonsyyt" on sama kuin mitä lainsäätäjät käyttävät asevelvollisuuslainsäädännössä (laki 1438/2007, 67 §) oikeuttaessaan asevelvollisen kieltäytymään aseellisesta palveluksesta. Hallitusohjelmaan onkin kirjattu seuraavasti: "Selvitetään, onko tarvetta ja mahdollisuuksia säätää sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstölle oikeus eettisiin perustein kieltäytyä jonkin työtehtäviin kuuluvan toimenpiteen suorittamisesta ja miten asiakkaiden ja potilaiden turvallisesta hoidosta ja palveluista tuoloin huolehdittaisiin." Ehdotettu lainmuutos ei luonnollisestikaan vaikuttaisi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 15 §:n 3 momentissa säädettyyn terveydenhuollon jokaisen ammattihenkilön yleiseen ammattieettiseen velvollisuuteen "aina antaa kiireellisen hoidon tarpeessa olevalle apua".

Euroopan neuvoston Parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselmassa 1763 (2010) todetaan, että hoitohenkilökunnalla tai hoitolaitoksella on oltava oikeus ilman mitään pakottamista, vastuuseen asettamista tai syrjintää kieltäytyä tekemästä tai avustamasta abortin tai eutanasian suorittamisessa. Päätöslauselman mu-

kaan neuvoston jäsenvaltioilla on velvollisuus varmistaa, että terveydenhuollon toimijoiden oikeutta omantunnonvapauteen kunnioitetaan. Suurimmassa osassa Euroopan neuvoston jäsenmaita tämä oikeus onkin hoitohenkilökunnalle taattu. Myös Euroopan Unionin perusoikeuskirjan 10 artiklan mukaan jokaisella on oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Sa-

moin omantunnonvapaudesta on määritelty YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen 18 artiklassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään raskauden keskeyttämisestä annettuun lakiin (239/1970) uusi 6 a § seuraavasti:

6 a §

Lääkärillä on oikeus vakaumukseensa perustuvista omantunnonsyistä kieltäytyä tekemästä lupapäätöstä raskauden keskeyttämisestä ja oikeus kieltäytyä raskauden keskeyttämisestä, jos sanotut tehtävät voidaan naisen terveyttä vaarantamatta hoitaa työnjaollisin järjestelyin ja jos ne

eivät ole olennainen osa lääkärin virkatehtävistä. Sama vakaumusperusteinen kieltäytymisoikeus on myös muilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 2012

Mika Niikko /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Timo Soini /ps
Anssi Joutsenlahti /ps
Sauli Ahvenjärvi /kd
James Hirvisaari /ps
Reijo Tossavainen /ps
Martti Mölsä /ps

Teuvo Hakkarainen /ps
Juho Eerola /ps
Ritva Elomaa /ps
Pietari Jääskeläinen /ps
Osmo Kokko /ps
Lea Mäkipää /ps
Jussi Niinistö /ps